

za 21.11.2009

deFilharmonie

Peter Maxwell Davies & Daniel Hope

Concertzaal - 20.00

19.15 Inleiding door Tom Janssens

CONCERTGEBOUW
BRUGGE

Biografieën

Als modern, stilistisch flexibel symfonieorkest bezit de Filharmonie een artistieke souplesse die toelaat om meerdere stijlen – van klassiek tot en met hedendaags – op een historisch verantwoorde wijze te vertolken. Dankzij eigen concertreeksen in grote zalen bekleedt het orkest een unieke positie in Vlaanderen. Naast reguliere concerten hecht het veel waarde aan de uitbouw van educatieve projecten. In het buitenland werd de Filharmonie uitgenodigd door belangrijke huizen als de Musikverein in Wenen en het Festspielhaus in Salzburg. Jaap van Zweden is chef-dirigent en wordt bijgestaan door hoofddirigent Philippe Herreweghe.

De Britse componist en dirigent Peter Maxwell Davies is een belangrijke figuur uit de naoorlogse Europese muziekgeschiedenis. Hij werd beroemd in de late jaren 60 met de neo-expressionistische muziektheaterwerken *Eight Songs for a Mad King* en *Vesalii Icones*, de orkestwerken *Worldes Bliss* en *St Thomas Wake* en de opera *Taverner*. Hij schreef vele werken voor het kamersextet van Fires of London. Sinds de jaren 70 omvat zijn werklijst ook een trompetconcerto, 8 symfonieën en 10 *Strathclyde Concertos*, geschreven voor het Scottish Chamber Orchestra. Hij schreef veel werken voor jonge muzikanten. Als dirigent brengt hij zowel eigen werk als het grote repertoire. In 2004 werd hij benoemd tot Master of the Queen's Music.

De Britse violist Daniel Hope speelde overal ter wereld als solist en als lid van het Beaux Arts Trio. Hij staat bekend voor zijn muzikale veelzijdigheid en creativiteit en voor zijn humanitaire toewijding. Hope speelt samen met de beste orkesten en dirigenten van de wereld, leidt verschillende ensembles als eerste violist en speelt kamermuziek in tal van traditionele en nieuwe concertzalen. Hij werd geboren in Zuid-Afrika en opgevoed in Engeland. Hij behaalde diploma's aan de Royal Academy of Music, waar hij studeerde bij de gerenommeerde pedagoog Zakhar Bron. Hij is de auteur van verschillende boeken en ondertekende een exclusief contract met Deutsche Grammophon.

deFilharmonie

Peter Maxwell Davies

dirigent

Daniel Hope

viol

Gunther Haussknecht

doedelzak

— — —

Leonard Bernstein (1918-1990)

Divertimento (1980)

Sennets and tuckets

Waltz

Mazurka

Samba

Turkey trot

Sphinxes

Blues

In memoriam – March: 'The BSO forever'

Peter Maxwell Davies (1934),

Vioolconcerto nr. 2, 'Fiddler on the shore' (2009, Belgische creatie)

— Pauze —

Peter Maxwell Davies,

Symfonie nr. 5 (1994)

Peter Maxwell Davies,

An Orkney Wedding, with Sunrise (1984)

ORKESTRAAL

FOCUS
BERNSTEIN

FOCUS
VIOOL

Cursus 'Leonard Bernstein, een muzikale duizendpoot'
vanaf zaterdag 30.01.2010: www.amarant.be

Stadsmus versus eilandbewoner

Amerikaanser dan **Leonard Bernstein** vind je ze niet gauw. Deze muzikale titaan belichaamde als geen ander de heterogeniteit van zijn geboorteland. Zijn afstudeerthesis op Harvard droeg niet toevallig de veelzeggende titel *The absorption of race elements into American music*, en verdedigde de enorme veelzijdigheid van de 'Amerikaanse' kunstmuziek. Een leven lang zou Bernstein deze these uitdragen. Wellicht het beroemdste voorbeeld daarvan is het lied *Somewhere* uit *West Side Story*, waar de melodie uit Beethovens vijfde pianoconcerto dienst doet als de lovesong van een blanke New Yorker voor een Zuid-Amerikaanse schone. Het lied is Bernstein ten voeten uit: cultureel hybride, maatschappelijk geëngageerd én razend knap gemaakt.

Zijn **Divertimento**, een duizelingwekkende mix van volkse marsen, jazzy dansmuziek en hoogstaande klassiek, is nog zo'n voorbeeld van wat Bernstein onder 'Amerikaanse' muziek verstond. De compositie (een van Bernsteins laatste werken, in 1980 geschreven voor en opgedragen aan het honderdjarige Boston Symphony Orchestra) is namelijk een eerbetoon aan multimuzikaliteit. De keuze voor het 'divertimento' lag in dat opzicht voor de hand: het divertimento (letterlijk: 'verstrooiingsmuziek' of 'divertissement') was een achttiende-eeuws genre dat weinig meer voorgaf dan een onbezwaarde mikmak aan leuke muziekjes. Conform die traditie presenteert Bernstein in zijn achtdeelige *Divertimento* rijkgeschakeerde musicalia. Dat doet hij met de nodige humor, maar ook met muzikale aardigheidjes (zoals het in elk deeltje opduikende tweenotenmotief b – c, de muzikale transliteratie van 'Boston Centenary').

Maar Bernsteins *Divertimento* is meer dan zo maar een samenraapsel van allerlei deuntjes. Omdat zijn muzikale roots in Boston lagen, kan het werk ook geïnterpreteerd worden als een soort auditieve autobiografie. Een muzikaal portret dus, waarin Bernstein zijn meest geliefkoosde musicalia door de mallemlolen draait. En er valt veel te beluisteren: er zijn cartooneske renaissancefanfares en Richard Straussachtige schertsen in het openingsdeel, Tchaikovskyvarianten in de *Waltz*, en in de *Mazurka* duikt de beroemde hobosolo op uit Beethovens vijfde symfonie. Ook eigen werk staat model: in de *Samba* weerklinken echo's uit *Fancy free*, en in de *Turkey trot* neemt Bernstein zijn *West Side Story* op de korrel. In *Sphinxes* haalt hij met tonaal cadenserende twaaltoonmelodieën uit naar Schönberg en in *Blues* belijdt hij zijn liefde voor jazz. Afsluiten doet Bernstein op wel zeer Amerikaanse wijze: met een eigenwijze parafrase van Sousa's hoempapamuziek *Stars and Stripes forever*, opgepept met flarden *Radetzky* mars.

Ook **Sir Peter Maxwell Davies** houdt ervan te gekscheren met muzikaal materiaal, ook al doet hij zulks doorgaans met minder frivoliteit en meer diepgang. De muzikale bagage die Sir Max aandraagt, is dan ook van een totaal ander kaliber dan die van Bernstein. In tegenstelling tot zijn Amerikaanse collega was Maxwell Davies namelijk een notoir avant-gardist, die in de jaren 1960 volop experimenteerde met allerhande bijdetijdse compositietechnieken. Zijn toenmalige zwak voor complexiteit heeft de Brit echter snel ingeruild voor een meer attractieve schriftuur, maar een voorliefde voor muzikale provocaties blijft zijn muziek kenmerken.

Niet alleen de compositorische achtergrond van Maxwell Davies onderscheidt hem van Bernstein, ook zijn persoonlijke habitat heeft hem tot een anderssoortige stilistiek ge-

dreven. Waar Bernstein een *streetwise* New Yorker is, die met graagte put uit het hybride muziekleven van de archetypische metropool, heeft Sir Max een veel geïsoleerder bestaan opgezocht. Sinds 1990 woont hij namelijk op Sanday, een godverlaten eiland dat deel uitmaakt van de Schotse Orkneys. Maxwell Davies is een natuurmens, zoveel is duidelijk. Zijn liefde voor de Atlantische Oceaan, de Schotse natuur en het lokale verleden fungeert dan ook prominent in zijn muziek. Voor de betoverend mysterieuze orkestliedcyclus *Stone litany* bijvoorbeeld liet de componist zijn oog vallen op de meer dan 4000 jaar oude grafheuvel Maeshowe op het eiland Mainland. In zijn kameropera *The martyrdom of St. Magnus* vertelt hij over Magnus, de vredelevende viking van de Orkneys, die liever zijn psalmboek dan zijn zwaard ter hand nam.

Ook zijn nieuwste vioolconcerto, **Fiddler on the shore**, is getekend door Maxwell Davies' 'eilandgevoel'. De idee voor dit concerto (dat in augustus 2009 ten doop gehouden werd) ontstond nadat de componist samen met een plaatselijke volksviolist een strandwandeling maakte op Sanday. Davies, die voor de lokale 'fiddle club' reeds enkele werkjes geschreven had, mijmerde na over een vioolconcerto dat zowel de folkloremuziek als de zee zou eren. Uiteindelijk ontstond zo *Fiddler on the shore*, dat ook een ecologische bespiegeling wil zijn over het stijgen van de zeespiegel. Om maar te zeggen dat Maxwell Davies een man van deze wereld is.

Niet enkel inhoudelijk, ook muzikaal laten de Schotse natuur en het Schotse verleden zich horen in Maxwell Davies' muziek. Zijn beroemdste orkestwerk **An Orkney wedding, with sunrise** is een speelse evocatie van een met liters alcohol voorzien bruiloftsfeest op de Orkneys. Het orkest pompt zich vol met Schotse volksdeuntjes, die naarmate de nacht

vordert, allengs meer gaan zwalpen. Wanneer de over elkaar stuikende, stomdronken orkestinstrumenten het krieken van de dag bereiken, schrijft Maxwell Davies een glorieuze zonsopgang voor, inclusief een onaards jubelende doedelzak, het instrument dat de componist met de zon associeert.

Een dergelijke, 'natuurreligieuze' associatie is typisch voor Maxwell Davies, die – hoewel niet praktiserend gelovig – een grote liefde heeft voor buitenwereldse, transcendente ervaringen. Zijn **Vijfde Symfonie** bijvoorbeeld put inspiratie uit twee middeleeuwse gezangen, en is bijgevolg een zoveelste voorbeeld van zijn liefde voor religieuze musicalia. Van een oude godvrezende hymne ontleent Davies een onderhuidse spanning. Uit een paasgezag puurt Davies dan weer de thematiek van de verrijzenis, die gesymboliseerd wordt door steeds in elkaar overvloeiende muzikale golven, afgewisseld met aardse dans- en marsritmes. Tweemaal wordt het orkestrale tumult een halt toegeroepen, en laat Sir Max een onwereldse verstillingsneerdalen. Waarmee aangegeven wordt dat er een andere, hemelse wereld schuilt achter het alledaagse geraas.

Tom Janssens

Boston en het Boston Symphony Orchestra

Zowat alle grote symfonische orkesten van de V.S. met uitzondering van de New York Philharmonic, gesticht in 1842, werden tussen de periode van de 'Civil War' (1861-1863) en 1920 opgericht. Voordien hadden ook Boston en Philadelphia al symfonische orkesten, maar geen daarvan overleefde. Omstreeks 1850 was Amerika vooral in de ban van het verschijnsel 'monsterconcert', geïmporteerd uit Europa door Louis Antoine Jullien (1812-1860) en overgenomen door de uit Ierland afkomstige Patrick S. Gilmore (1820-1892) die in Boston arriveerde op 19-jarige leeftijd en er in 1859 de 'Bostonse Brigade Band' stichtte. In 1869, van 15 tot 17 juni, organiseerde hij in Boston zijn eerste monsterconcert met maar liefst 10.000 koorzangers en 1000 orkestleden (concertmeester was Ole Bull). Het St.-James Park werd verrijkt met een coliseum voor 50.000 toehoorders! Toen drie jaar later Gilmore dit monsterspektakel wou hernemen met een dubbel zo grote bezetting geleid door Johann Strauss junior, flopte het initiatief, maar Strauss' aanwezigheid was een zodanige publiciteit voor Boston dat de interesse bij het publiek was gewekt. De stichting in 1881 van het Boston Symphony Orchestra was een privé-initiatief van Henry Lee Higginson die een miljoen dollar garandeerde om de uitgaven en deficits te dekken. Higginson zelf managede het orkest tot 1917. In al de jaren van zijn bestaan verzorgde (en verzorgt) het B.S.O. heel wat creaties, vooral onder de directie van S. Koussevitzky, Bernsteins mentor. De allereerste commerciële opname van een Amerikaanse symfonie, *Symphony 1933* van Roy Harris, werd door het B.S.O. onder

leiding van Koussevitzky gerealiseerd (Columbia 1934). Vooral door Koussevitzky leerde Bernstein de grote moderne werken van de Franse en Russische school kennen. Het was Leonard Bernstein die op 2 december 1949 in Boston het B.S.O. dirigeerde in de wereldpremière van Messiaens *Turangalîla-symfonie*.

Johan Huys

deFilharmonie

doedelzak

Gunther

Haussknecht

concertmeester

Dimitri Ivanov

eerste viool

Eric Baeten

Peter Manouilov

Eva Zylka

Yuko Kimura

Claire Lechien

Sihong Liang

Emiel Pieters

Christophe Pochet

Françoise

Queguiner

Natalia Tessak

Guido Van Dooren

Martine Visée

Maartje Van

Eggelen

Pieter Jansen

Vania Batchvarova

tweede viool

Miki Tsunoda

Tamas Sandor

Krystyna Bohacz

Nana Hiraide

Jack Ooms

Ilse Pasmans

David Perry

Lydia Seymourtier

Annie Soukiassian

Marjolijn Van

der Jeught

Manuel Camacho

Asako Ogawa

Alexandru

Achindinov

Floris Uytterhoeven

altviool

Sander Geerts

Rajmund

Glowczynski

Pawel Krymer

Ingrid Ceuppens

Wieslaw

Chorosinski

Krzysztof Kubala

Peter Swaan

Bart Vanistendael

Marija Krumes

Lisbeth Lannie

Florian Peelman

Iris Roggeman

cello

Doo-Min Kim

Olivier Robe

Birgitta Barrea

Christina De Mey

Mieczyslaw Szynal

Jan Willekens

Dieter Schützhoff

Esther Torrenga

Tünde Kirkosa

Johannes Burghoff

contrabas

Christian Vander

Borgh

Aykut Dursen

Jeremiusz Trzaska

Tadeusz

Bohuszewicz

Julita Fasseva

François Haag

Eric Demesmaeker

Hekuran Bruci

fluit

Aldo Baerten

Johny Grossard

Peter Verhoyen

Liesbet Driegelinck

hobo

Eric Speller

Sébastien

Vanlerberghe

Dimitri Mestdag

klarinet

Benjamin Dieltjens

Nestor Janssens

Ria Moortgat

Benoît Viratelle

fagot

Graziano Moretto

Bruno Verrept

Tobias Knobloch

hoorn

Eliz Erkalp

Koenraad Cools

Gaston Copppe

Morris Powell

trompet

Simon Van Hoecke

Luc Van Gorp

Serge Rigamont

trombone

Bart Van

Nieuwenhuyze

Roel Avonds

Bernard Versavel

tuba / pauken

Geert Verschraegen

slagwerk

Ludo Cools

Tom Raes

Vincent Caers

Peter Van Tichelen

Alexander Ponet

harp

Anne Le Roy

piano / celesta

Ilze De Maeyer

ZA 28.11.09 / 20.00 / CONCERTZAAL
**EQUI VOCI / CHARLEROI/DANSES,
THIERRY DE MEY, BRUSSELS
PHILHARMONIC**

In Equi Voci begeleidt een triptiek van dansfilmprojecties de orkestmuziek van Ravel en Debussy. *Ma Mère L'Oye* was voor Thierry De Mey de inspiratiebron voor een film, die hij met zestig choreografen en dansers creëerde. *Prélude à l'après-midi d'un faune* is een verfilmde choreografie van Anne Teresa De Keersmaecker / Rosas.

WO 06.01.10 / 20.00 / CONCERTZAAL
**ANIMA ETERNA BRUGGE /
WEENS NIEUWJAARSCONCERT**

Zoals velen moest Jos van Immerseel enige scepsis overwinnen alvorens zich met Anima Eterna Brugge aan de muziek van Johann Strauss te wagen. Maar zodra de musici deze walsenkoning écht hadden leren kennen, sloeg hun argwaan om in geestdrift. Geen betere manier om het nieuwe jaar te beginnen dan met deze muziek, die even goed klinkt in de concert- als in de balzaal.

Wilt u het Nieuwjaarsconcert combineren met een champagnereceptie? Neem dan contact op met Evelyne Uleyn via 050 47 99 99.

WWW.CONCERTGEBOUW.BE
+32 70 22 33 02
IN&UIT BRUGGE, 'T ZAND 34, 8000 BRUGGE

